

DE VOLKSTELLING VAN Augustus

Opent Lukas met een verzinzel?

Caesar Augustus is de geschiedenis ingegaan als de stichter van het Romeinse Keizerrijk, een mogendheid die pas in 1453 definitief op de knieën werd gebracht. Maar Augustus is ook een klein, maar belangrijk, radertje in Gods grote heilsplan. Volgens Lukas 2:1 beval hij dat ieder mens in zijn rijk moest worden ingeschreven in zijn eigen stad. Hierdoor moesten Jozef en Maria naar Bethlehem, waar Jezus werd geboren. Precies zoals de profeet Micha ruim 700 jaar eerder had voorgezegd (Micha 5:1)! Maar critici zeggen dat deze volkstelling nooit heeft plaatsgevonden. Heeft Lukas die verzonnen om Jezus de status van Messias te geven?

Keizer Augustus staat bekend als een briljant staatsman en strateeg. Onder zijn regering groeide het Romeinse Rijk sterk. Het strekte zich uit van Nederland

tot in het Midden-Oosten. Om zo'n enorm gebied te kunnen besturen, had je geld nodig. En om geld te krijgen, moest je weten over hoeveel mensen je regeerde, zodat je belasting kon heffen. Daarom heeft Augustus verschillende keren tijdens zijn keizerschap een volkstelling bevolen.

Volgens zijn autobiografie *Res gestae divi Augusti* ('de handelingen van de goddelijke Augustus') ten minste drie voor het hele Rijk: in 28 en 8 v.Chr. en in 14 n.Chr.

KRITIEKPUNTEN

Critici merken op dat:

1. geen van de drie data van de volkstellingen overeenkomt met de geboorte van Christus, enkele jaren voor het begin van de jaartelling;
2. je voor een Romeinse volkstelling niet naar je plaats van herkomst hoeft te trekken;

3. Lukas vermeldt dat Cyrenius op het moment van de volkstelling de gouverneur van Syrië was (dat was in 6-12 n.Chr.), terwijl volgens Mattheüs 2:1 Jezus is geboren tijdens de regeerperiode van Herodes de Grote (die stierf in 4 v.Chr.). Lukas en Mattheüs lijken elkaar dus tegen te spreken;
4. er geen melding wordt gemaakt van een volkstelling rond Jezus' geboortejaar (stilte-argument).

Moet de Bijbel dus worden herzien? Nee hoor!

TEGENWERPINGEN

Hoewel de Bijbel en de buiten-Bijbelse geschiedenis op het eerste gezicht niet overeen lijken te komen, kun je bovenstaande kritiekpunten met een beetje zoekwerk en logisch redeneren makkelijk pareren. De hieronder genoemde tegenwerpingen horen puntsgewijs bij de vier kritiekpunten hierboven.

1. Behalve de drie volkstellingen die Augustus noemt in zijn *Res gestae* zijn er waarschijnlijk nog veel meer geweest, zowel grootschalig als provinciaal. Uit Egyptische papyrusdocumenten blijkt dat er elke 14 jaar een volkstelling was in deze Romeinse provincie, en wellicht in het hele Rijk. Bovendien lijkt het erop dat niet alle inwoners van alle provincies even snel of zelfs gelijktijdig werden ingeschreven. Het kon jaren duren voordat een volkstelling klaar was.
2. Op een Egyptisch papyrus uit 104 n.Chr. (Papyrus 904, nu in het bezit van het British Museum in Londen) staat het decreet van de prefect Gaius Vibius Maximus. Die meldt dat 'allen die voor welke reden dan ook buiten hun provincies verblijven terug [moeten] keren naar hun eigen thuis' voor een volkstelling. Dit laat zien dat Lukas' bewering niet vergezocht is, en dat er historisch bewijsmateriaal is voor het laten inschrijven in de eigen woonplaats. Hoewel dit niet bewijst dat Jozef van Nazareth naar Bethlehem moest om zich te laten in-

schrijven, laat het wel zien dat het niet onmogelijk was. Wellicht kwam Jozef zelf oorspronkelijk uit Bethlehem en was hij alleen in Nazareth woonachtig vanwege werk (zie ook pagina 23-26 van Weet 60). Een soort expat dus.

3. Het is waarschijnlijk dat Cyrenius niet alleen van 6-12 n.Chr. regeerde, maar ook daarvoor al (zie Weet 2, pagina 25). Lukas zegt immers dat het hier om de eerste volkstelling gaat. De tweede is bekend uit de geschriften van Flavius Josephus: een lokale volkstelling omstreeks 6 n.Chr., waarnaar Lukas waarschijnlijk verwijst in Handelingen 5:37.
4. Dat iets niet bekend is uit de buiten-Bijbelse geschiedenis, wil natuurlijk niet

zeggen dat het niet is gebeurd. Hoewel er geen hard buiten-Bijbels bewijsmateriaal is voor een volkstelling in Judea vlak voor het begin van de jaartelling, wil dat niet zeggen dat Augustus' decreet een verzinzel is van Lukas. De volkstelling die Lukas omschrijft past qua details bij wat bekend is over Romeinse volkstellingen uit deze tijd. Er is daarom geen reden om te twifelen aan Lukas als historicus. **W**

• WEET MEER:

www.weet-magazine.nl/weet-meer

VAN JULI(US) NAAR AUGUSTUS

HOE KWAM DE KEIZER AAN DE MACHT?

Het is 15 maart 44 v.Chr. als Julius Caesar wordt omgebracht. De macht van de Romeinse Republiek gaat weer over van de even daarvoor aangestelde dictator naar de senaat. Maar Caesar had zijn achterneef en aangenomen zoon Gaius Octavius al klaargestoomd om heerser te worden. Toch zou het nog 17 jaar duren voordat deze de troon besteeg als Caesar Augustus.

Augustus regeerde van 16 januari 27 v.Chr. tot aan zijn dood op 19 augustus 14 n.Chr. Er zit dus bijna 17 jaar tussen de dood van 'ome Jules' en de troonsbestijging van zijn achterneefje. Hoe kwam dat? Verschillende leden van de senaat (de Romeinse regering) vonden dat Julius, als Dictator Perpetuum (alleenheerser voor het leven), te veel macht had. Daarom beraamden ze een aanslag. Wanneer Gaius Octavius hoort dat zijn oudoom is omgebracht en dat hij de erfgenaam is, noemt hij zich Gaius Julius Caesar Octavianus. Hoewel Julius Caesar niet meer leeft, leeft zijn politieke gedachtegoed nog wel voort. Caesars veldheer Marcus Antonius sluit een verbond met Octavianus en Marcus Lepidus, Caesars cavaleriegeneraal. Hun gecombineerde macht was vergelijkbaar met die van Caesar, en dat betekende dat de senaat nog steeds aan de zijlijn stond. Bij de Slag om Filippi (42 v.Chr.) trokken de drie veldheren met hun legers op tegen de troepen van de samenzweerders, en wonnen. De Romeinse gebieden werden onder de drie machthebbers verdeeld, maar hun verbond hield geen stand. Octavianus liet Lepidus in 36 v.Chr. verbannen en eigende zich diens provincies toe. Daarna startte hij een burgeroorlog tegen Marcus Antonius, die Octavianus in 31 v.Chr. won.

Reconstructie van Caesar Augustus

AUGUSTUS

Ook op politiek gebied won Octavianus aan macht, maar hij hield de schijn op dat Rome nog steeds een vrije republiek was onder het bestuur van de senaat. De eigenlijke macht lag echter bij Octavianus. In 27 v.Chr. kreeg hij de titel 'augustus' (wat zoiets betekent als 'majestueus', 'groots' of 'eerbiedwaardig'), wat het begin van zijn officiële regeerperiode inluidde. Maar in het openbaar liet Augustus zich liever Princeps noemen, 'eerste burger', en Imperator, 'overwinnende heerser' (daar is het Engelse woord voor keizer – emperor – van afgeleid). Ook zijn familieband met Julius Caesar liet hij niet versloffen. Daarom kent iedereen deze keizer vandaag de dag als Caesar Augustus. Je zou verwachten dat 'Caesar' de titel is (keizer) en 'Augustus' zijn naam, maar dat is precies andersom. Maar hoe je 'm ook noemt: Augustus heeft een belangrijke rol gespeeld in de Bijbelse geschiedenis en in de wereldgeschiedenis. Zijn laatste openbare woorden waren tekenend voor zijn regering: 'Zie, ik vond Rome van klei, en laat het jullie na van marmer.' **W**